

מ"ת 38450/12/20 - מדינת ישראל נגד שלמה שיינבאום

בית המשפט המחוזי בירושלים

מ"ת 38450-12-20 מדינת ישראל נ' שנבאום (עציר)

בפני	כבוד השופטת שושנה ליבוביץ
מבקשת	מדינת ישראל
נגד	
משיב	שלמה שיינבאום (עציר)

החלטה

1. נגד המשיב הוגש כתב אישום המייחס לו עבירות במסגרת שני אישומים; באישום הראשון מיוחסות לו שלוש עבירות של נסיון לרצח (לפי סעיף 305(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 להלן: החוק), באישום השני מיוחסת לו עבירת תקיפת עובד ציבור (לפי סעיף 382א(ב)(1) לחוק). בד בבד עם הגשת כתב האישום הוגשה בקשה למעצרו עד תום ההליכים.

2. לפי עובדות כתב האישום, ביום 27.11.20 המשיב שהה בבית אמו כאשר באותה עת שהו בבית אחיו, אשת אחיו (להלן: הגיסה) וילדם, תינוק בן שלושה חודשים. המשיב פתח את מגירת הסכינים שבמטבח, לקח משם סכין רחבה אשר רוחב להבה כ-20 ס"מ. אמו בקשה ממנו שייתן לה את הסכין אולם הוא התעלם מבקשתה, ניגש במהירות לאחיו אשר ישב באותה עת על הספה בסלון כשהתינוק בזרועותיו, הניף את הסכין לעבר פניו בתנועה אנכית ושיסף אותם תוך שהאח צועק לעברו שיחדול ומנסה להגן על עצמו באמצעות ידיו וזרק לעברו כיסא בניסיון להדפו.

הגיסה והאם החלו לצעוק לעבר המשיב ולנסות לעצרו. המשיב ניגש אל אמו, הניף את הסכין לעברה ודקר אותה בידה השמאלית. הגיסה נמלטה לכיוון מרפסת הבית והמשיב בעקבותיה. היא נפלה על הרצפה במרפסת ונשכבה על גבה. המשיב הניף את הסכין לעבר גרונה בתנועה אופקית ושיסף את צווארה.

בסמוך לכך המשיב חזר אל האח וניסה לדקור אותו פעם נוספת, וזה הדף אותו עם רגלו. המשיב התהלך עם הסכין בבית ואז שב לסלון וניגש אל אחיו שהחזיק את התינוק. המשיב הניף את הסכין לעבר התינוק ופגע בגופו של האח אשר גונן עליו. במהלך ההתרחשויות נפל התינוק אל השטיח ונחבל בראשו. האח והגיסה נמלטו מהבית עם התינוק והאם הסתגרה באחד החדרים בעוד המשיב התהלך עם הסכין בבית. כשהגיעו שוטרים אל הבית המשיב לא שעה לדרישותיהם למסור לידם את הסכין. בעקבות מעשיו, נזקקו האם, האח והגיסה לטיפול רפואי.

3. לפי עובדות האישום השני שבכתב האישום, ביום 28.11.20 בשעה 4:30 נלקח המשיב לבית המעצר במגרש הרוסים בירושלים. במהלך קליטתו למעצר התנגד לכך שיעשה בו חיפוש והחל להניף את ידיו לעבר השוטרים. כשניסו הסוהרים לאזקו הוא נשך את ידי אחד הסוהרים.
4. בעת הדיון הראשון בבקשה למעצרו עד לתום ההליכים, המשיב שהה בבית החולים "שער מנשה" (להלן: בית החולים) לצורך בדיקה פסיכיאטרית וקבלת חוות דעת בעניין כשירותו לעמוד לדין ואחריותו למעשים. בחוות דעת נקבע כי המשיב כשיר לעמוד לדין (חוות דעת מיום 20.12.20). לאחר הגשתה, הורה המותב שדן בתיק העיקרי על המשך אשפוזו של המשיב בבית החולים עד להשלמת חוות הדעת בשאלת האחריות. בחוות דעת נוספת נקבע כי בזמן ביצוע העבירה המיוחסת לו המשיב היה שריו במצב פסיכוטי חריף כתוצאה משילוב של מספר גורמים ולא היה אחראי למעשיו. לגבי מצבו הנפשי נקבע כי הסימנים הפסיכויים התפוגגו והוא כשיר לעמוד לדין. עוד נקבע כי במצבו הנפשי הוא אינו זקוק לטיפול במסגרת פסיכיאטרית אך יש צורך בליווי ועזרה פסיכולוגית ופסיכיאטרית לטיפול בתסמינים של הפרעה בתר חבלתית מתמשכת והתמכרות לסמים בכל מסגרת שבה ימצא (חוות דעת מיום 27.12.20).
5. בדיון שהתנהל ביום 29.12.20 הודה ב"כ המשיב בקיומן של ראיות לכאורה, אולם נוכח האמור בחוות הדעת טען כי אין מקום למעצרו של המשיב אלא לבחינת חלופת מעצר. ב"כ המבקשת טענה כי חוות הדעת שהוגשה דורשת הבהרה והודיע כי בקשה מתאימה תוגש להרכב שדן בתיק העיקרי. לפיכך, לטענתה, בשלב זה לא ניתן לשקלל את משקלה ביחס לקיומן של ראיות לכאורה. בנסיבות העניין המבקשת הסכימה לבחינת חלופות לשחרורו של המשיב.
6. בהחלטה נקבע כי אין מחלוקת על קיומן של ראיות לכאורה להוכחת הנטען בכתב האישום וכי רמת המסוכנות הנשקפת מהמעשים הלכאוריים היא גבוהה. עם זאת, בנסיבות העניין הדרך המתאימה היא למצוא חלופת מעצר שיהיה בה כדי להפיג את מסוכנותו של המשיב. נוכח הנסיבות החריגות של המקרה, שירות המבחן התבקש להכין תסקיר בעניינו של המשיב בהקדם האפשרי וליתן לכך עדיפות על פני תיקים אחרים.
7. עקב תקלה אצל שירות המבחן (אשר נבעה לטענתם מכך שהמשיב מאושפז בבית החולים) תסקיר ראשוני הוגש רק ביום 4.2.21. בתסקיר תואר הרקע האישי והמשפחתי של המשיב, הרקע העברייני שלו, מצבו הנפשי ומצבו במסגרת האשפוז. שירות המבחן התרשם שקיימת רמת סיכון גבוהה להישנות התנהגות פוגענית מצדו של המשיב כלפי אחרים בסביבתו. נוכח מסקנתו זו, שירות המבחן לא בא בהמלצה להפנותו לחלופה טיפולית שאינה נעולה בה ישהה בתנאי המקום, כאשר בכל רגע נתון יוכל לצאת מגבולותיה.

המלצתו הייתה לשקול המשך שהותו בבית החולים ולחלופין, ככול שהדבר אינו אפשרי, להעניק לו תנאי השגחה וטיפול בהתאם לצרכיו בבית המעצר או במסגרת מותאמת של בריאות הנפש של שב"ס.

8. לאחר דיון שהתנהל ביום 7.2.21, אשר נסוב על האמור בתסקיר, הוריתי לשירות המבחן להגיש תסקיר משלים במסגרתו יבחן את האפשרות לשלב את המשיב במוסדות המטפלים בתחלואה כפולה, בין היתר ב"רטורנו" וב"קריית שלמה". שירות המבחן התבקש לתאר את תנאי המקום בכול הנוגע לתנאי הבטיחות ולברר עם הגורמים הרלבנטיים את התאמת המסגרות לטיפול במשיב.

9. בתסקיר המשלים הודגש שוב כי מסגרת טיפולית לגמילה אינה מסגרת סגורה. בנוסף, צוין כי על מנת להפנות לבדיקת התאמה במסגרת טיפולית קיים צורך בהעברת מידע אודות המשיב למסגרות המוצעות. מאחר שהוא סירב לחתום על טופס כתב ויתור על סודיות (להלן: וס"ר), לא ניתן היה להעביר את המידע לצורך בדיקה. לגבי האפשרות לשלבו במסגרת רטורנו, בה טופל בעבר, צוין בתסקיר כי בשיחה עם רכזת הקבלה נמסר כי המסגרת מיועדת לאנשים המקיימים אורח חיים דתי וכן שלא ניתן לקלוט מופנים חדשים במהלך החודשים הקרובים. בשיחה עם רכז הקבלה והקליטה של "קריית שלמה" הובהר כי לא ניתן לקלוט אדם אשר אינו מכיר בבעיית התמכרותו לסמים. שירות המבחן העריך כי ללא התערבות טיפולית ארוכת טווח בתחום התחלואה הכפולה במסגרת קהילה טיפולית קיים סיכון גבוה להמשך התנהגות פוגענית. חרף האמור, לא הומלץ על שילובו של המשיב בחלופה מוסדית הן נוכח מסוכנותו הגבוהה הן בשל הערכתו כי בשלב זה המשיב יתקשה לעמוד בגבולות המסגרת ובדרישות של תהליך טיפולי ארוך טווח.

10. בדיון שהתקיים לאחר קבלת התסקיר, הבהיר ב"כ המשיב כי המשיב מסכים לחתום על וס"ר וביקש כי יופנה לראיון בחלופה המוסדית קריית שלמה. כמו כן, ב"כ המשיב טען כי לענין התשתית הראייתית הלכאורית יש לשקול לא רק את הראיות המרשיעות אלא גם את הראיות המזכות. בענייננו ישנן ראיות לכאורה, המתבססות על חוות דעת של שני פסיכיאטרים, שבהן נקבע שיש לזכות את המשיב מאשמה בשל העדר אחריות לביצוע המעשים המיוחסים לו. העובדה שהמבקשת אינה משלימה עם המסקנות של חוות הדעת, ומבקשת לנהל את ההליך ולחקור את הפסיכיאטרים על חוות הדעת, אין בה כדי לשנות את התמונה. בנסיבות אלה, מקבילית הכוחות נוטה בבירור לשחרור לחלופת מעצר ואין מקום למעצרו של המשיב עד תום ההליכים מאחורי סורג ובריח. ככול שנדרשת המתנה עד לקבלתו של המשיב למסגרת טיפולית, ניתן לנצל על מנת להשלים את הבדיקות הנדרשות, להעביר את המידע אודות המשיב ולהפנות לראיונות. בשלב זה, בקשתו היא, לבדוק להקדים את אפשרות קליטתו של המשיב ברטורנו וכן לשוב ולבחון את החלופה במוסד קריית שלמה לאחר שהמשיב יחתום על כתב ויתור על סודיות ומלוא המידע יועבר אליהם על מנת שיוכלו להתרשם מהתאמתו ולבחון את אפשרות קליטתו אצלם.

11. ב"כ המבקשת טענה מצדה כי שירות המבחן הביע עמדתה ברורה לגבי האפשרות של שילוב המשיב בחלופת המעצר המוצעות. הוא לא בא בהמלצה כאמור שכן סבר כי לא ניתן לאיין את המסוכנות הגבוהה הנשקפת מהמשיב במסגרת חלופות אלה. ב"כ המבקשת הדגישה את אופי הסיכון הנשקף מהמשיב שעניינו בחשש לחיי אדם. אשר לתשתית הלכאורית, אף אם ישנן ראיות שצופות זיכוי מחמת אי שפיות, אין פירושו של דבר כי בהכרח יוביל הדבר לשחרור של המשיב. המבקשת מסתייגת מחוות הדעת שכן לא הוברר במסגרתה, ואף לא במסגרת שאלות הבהרה שנשלחו לפסיכיאטרים, מהו האבחון המדויק של מצבו של המשיב ומה מקומה של מחלת הנפש, בגדרי גורמים אחרים, שגרמו למצב הפסיכויטי בו היה נתון בעת ביצוע המעשים המיוחסים לו. לטענת המבקשת, החלופות המוסדיות שהוצעו אינן מספקות מענה הולם למסוכנות הנשקפת מהמשיב, כפי שהובהר בשני התסקירים שהוגשו בעניינו, ולפיכך היא מתנגדת לשחרורו לחלופות אלה.

12. לאחר שעיינתי בחוות הדעת ובתסקירים ושמעתי את הצדדים, מסקנתי היא כי בשלב זה ראוי להמשיך לבחון את האפשרות לשלב את המשיב בחלופת מעצר מוסדית.

13. בפסיקה נקבע כי "... כאשר אין מחלוקת שהנאשם ביצע את העבירה בהיותו חולה נפש בשעת מעשה באופן הפוטר אותו מאחריות פלילית - ככלל אין לעצרו במעצר "רגיל" גם אם קיימת עילת מעצר בעניינו. הפתרון הראוי הוא מעצר בתנאי אשפוז כאשר מדובר בנאשם חולה נפש, או מציאת חלופה הולמת כאשר הנאשם אינו חולה בעת ההליך, תוך בחינת עילות המעצר הרלוונטיות לגביו. אף על פי כן אין לשלול את האפשרות לעצור נאשם מסוכן, שיתכן שעומד לו סייג אי שפיות הדעת ושאינו זקוק לאשפוז, ככל שלא נמצאה כל חלופה אחרת המסוגלת לתת תרופה למסוכנות הנשקפת ממנו - אף כי בנסיבות כאלה יש לבצע מאמץ מקסימלי למצוא בכל זאת חלופה הולמת. ודוק, הסייג על שני תנאיו לפי סעיף 34ח. במילים אחרות, בעת בחינת הראיות לכאורה בהליך המעצר יש לשקול גם את הראיות הצופות זיכוי מחמת אי שפיות הדעת. קיום ראיות חזקות משפיע על הנכונות לעצור את הנאשם במעצר "רגיל", ועל הנכונות להסתפק בחלופת מעצר. אך אין בראיות אלה להוביל בהכרח לשחרור נאשם מסוכן, או להשמתו בחלופת מעצר שאינה מאיינת את מסוכנותו" (בש"פ 90/18 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 9 (13.2.2018)). עוד נקבע כי: "גם אם המאשימה הצהירה כי היא אינה מסכימה עם האמור בחוות הדעת, אין בכך כדי לשלול מיניה וביה קביעה בדבר השפעתה של זו על עוצמת הראיות הלכאוריות במסגרת הדיון בבקשה למעצר עד תום ההליכים על ידי המותב שדן בהליך אחרון זה ... היעדר הסכמה בין תביעה לבין נאשם לגבי האמור בחוות דעת פסיכיאטרית ... אינו בבחינת סוף פסוק ואין בו כדי להוציא את משקלה של חוות דעת זו ממארג הראיות הקיימות, אלא יש להתחשב בכך במסגרת השיקולים שעל בית המשפט להידרש אליהם במלאכת

הבחינה הלכאורית של הראיות בשלב המעצר" (בש"פ 9191/17 עבדאללה נ' מדינת ישראל, פסקה 9 ואסמכתאות שם).

14. ומן הכלל אל הפרט. לגבי התשתית הראייתית הלכאורית, חוות הדעת שהוגשו בעניינו של המשיב, שקובעות כי לא היה אחראי למעשיו בשעת מעשה, הן ראיות מזכות המכרסמות בתשתית הראייתית. עם זאת, המבקשת עומדת על חקירת הפסיכיאטרים על חוות דעתם ובדעתה להגיש בקשה למינוי פנל מומחים. במצב דברים זה, אין לשלול קיומן של ראיות לכאורה, אם כי אני סבורה כי עוצמתן גבולית. אולם בעוד עוצמת הראיות לכאורה היא ברף הנמוך, הרי שהמסוכנות הנשקפת מהמשיב היא ברף הגבוה. לטעמי, גם במצב דברים זה "יש לבצע מאמץ מקסימלי למצוא בכל זאת חלופה הולמת" (שם). אפנה אפוא לבחינת חלופת מעצר.

15. אקדים ואומר כי עסקינן במקרה חריג ויוצא דופן בנסיבותיו. מפאת צנעת הפרט אציין בתמצית כי מדובר במי שעבר מסכת התעללות חריגה באכזריותה בילדותו, ועל רקע זה התפתחו אצלו בעיות נפשיות. נוכח האמור, הצדדים שתפו פעולה על מנת לבחון את האפשרות למצוא חלופה הולמת, מחוץ לכותלי בית המעצר, אשר תפיג את מסוכנותו של המשיב. ברם כמפורט לעיל, לעת הזו שירות המבחן לא בא בהמלצה על שחרורו לחלופות המוסדיות המוצעות. התסקירים שהוגשו בעניינו של המשיב שליליים ואינם ממליצים על שחרורו לחלופות המוסדיות המוצעות, מהטעם שאין בהן כדי להפיג את מסוכנותו של המשיב.

16. אין לכחד שלא ניתן לשלול את טענת המבקשת, שלפיה נוכח התסקירים שהוגשו בעניינו של המשיב, אין בצע להמשיך ולהעמיק חקר בחלופות אלה. חרף האמור, נוכח הנסיבות המיוחדות של המקרה דנן וכן בשים לב למקבילית הכוחות בעניינו, המטה את הכף לעבר שחרור המשיב לחלופת מעצר, ככול שתימצא חלופה מתאימה, אני סבורה כי כבר בשלב זה יש לזנוח חלופות אלה. לפיכך, ככול שהמשיב אכן חתם על וס"ר, המידע בעניינו יעובר למוסדות אלה ושירות המבחן מתבקש להמשיך ולבחון את תנאי המקום ואת האפשרות למצוא במסגרתן מענה הולם למשיב.

17. אולם בכך לא סגי. כמפורט לעיל, המשיב שהה, ועודנו שוהה, בבית החולים לצורך מתן חוות הדעת בעניינו. בשלב זה, לאחר שחוות הדעת נתנו ואף מוצה הליך של הפניית שאלות הבהרה, עולה השאלה היכן ישהה במשיב בעת שנבחנת התאמת חלופות מעצר. בנסיבות רגילות, נוכח האמור בחוות הדעת, משחלפה העילה להיוותרותו בבית החולים ובהעדר חלופת מעצר מתאימה, היה מקום להורות על השמתו של המשיב במעצר. חרף האמור, בנסיבות המיוחדות והחריגות שלפני, כאשר אין מחלוקת כי מעצרו של המשיב מאחורי סורג ובריח עלול להשפיע לרעה על מצבו הנפשי, אני סבורה שלמען הזהירות ראוי לקבל חוות דעת

פסיכיאטרית נוספת אשר תבחן את השלכת המעצר על מצבו הנפשי ותקבע אם ניתן להעבירו לבית המעצר או יש מקום להמשיך בשלב זה את אשפוזו בבית חולים "שערי מנשה", בבית חולים אחר או באגף פסיכיאטרי של בית הסוהר.

18. בהמשך לאמור, אני מורה לשירות המבחן להכין תסקיר משלים נוסף, בכפוף לכך שהמשיב חתם על טופס וס"ר. שירות המבחן יעביר את המידע למוסדות רטורנו וקריית שלמה, ולאחר מכן יבחן שוב, לאחר בדיקה נוספת עמם, אם המשיב מתאים להשתלב בהם ואם ניתן להדק את הפיקוח עליו במסגרתם. התסקיר המשלים יוכן עד יום יום 21.3.21.

19. כמו כן, עד יום 15.3.21 הפסיכיאטר המחוזי יגיש חוות דעת בדבר הצורך בהמשך אשפוזו של המשיב בבית החולים "שערי מנשה", בבית חולים אחר או באגף הפסיכיאטרי של בית הסוהר, נוכח החשש מההשפעה שעלולה להיות למעבר לבית המעצר על מצבו הנפשי.

המזכירות תמציא העתק מההחלטה לשירות המבחן ולפסיכיאטר המחוזי.

ניתנה היום, כ"ד אדר תשפ"א, 08 מרץ 2021, בהעדר הצדדים.